

KULTUR OG IDEER

Tips oss kultur@vl.no

GATEKUNST: Under sitt forrige besøk i Oslo for fire år siden, dekorerte Tania Saleh en vegg utenfor Tøyenkirken i Oslo. Motivet viser at flyktningsspørsmålet ikke kan kategoriseres, det er noe som angår alle.

Foto: Henriette Lien Pedersen

– Kan ikke la frykten styre

YTRING: For Tania Saleh er sangene, musikken og gatekunsten et rop om frihet og rettferdighet for det arabiske folket.

OLAV SOLVANG
olav.solvang@vl.no

Kulturarbeideren som har tatt turen fra Libanon til Norge for å dele sin fortvilelse over det arabiske folkets vanskelige livssituasjon, opplever at hun bare gjør det hun *må* gjøre, fordi hun har talentet, viljen og muligheten til å gjøre det.

Senest gjennom et nytt audiovisuelt eksperiment, *Interselec-tion*, hvor gatekunst og arabisk protest- og lidelsespoesi møter tradisjonsmusikk og elektronisk pop.

– Jeg vil stå opp for mine naboer og venner i de arabiske landene, og samtidig stå *opp* mot regimet de lever under. Siden jeg bor i Libanon, som er en portal, fra den vestlige verden og inn i den islamske, arabiske verden, er jeg også strategisk plassert for å kunne gjøre det.

Nytter. For Tania Saleh handler ikke nye plateutgivelser og gatekunst om ære, berømmelse og stadig flere penger på konto. Bor man i Beirut, med politiske tekster om forholdene i nabolandene, ligger det ikke akkurat materialistiske verdier i potten.

– Jeg opplever at jeg har et ansvar for mennesker som lider, like i nærheten av meg. Tekstene i sangene og motivene i gatekunsten berører likestilling, rettferdighet, og andre politiske stridstemaer.

At gatekunsten hennes på arabiske bygninger blir malt over dagen etter, er hun vant til. Da er hun forlenget tilbake i Libanon. Selv om heller ikke platene er tillatt av arabiske myndigheter, vet hun at det hun gjør ikke er nytteløst.

– Det er viktig å se de små fremskrittene. Den arabiske verden har i flere tiår levd i et konti-

nuerlig jerngrep av sensur, frykt og fornedrelse, så jeg må være tålmodig. Kultur er et viktig hjelpemiddel – ikke minst gjennom Facebook, YouTube, og nettet for øvrig, som den arabiske befolkningen faktisk *har* tilgang til.

Kan det hun formidler skape bare *litt* glede og optimisme i kaoset, korrupsjonen, rasismen, klasseskillet, og den religiøse ekstremismen, da synes hun det er verdt innsatsen.

– Da gir det jeg gjør mening.

Sant om frykt. Kirkelig Kulturverksted (KKV) har de siste årene har gitt ut flere plater med

sangere og låtskrivere fra denne delen av verden; både for å påvirke den politiske og religiøse situasjonen i landene det gjelder, men også bevisstgjøre Vesten på situasjonen deres. På sin andre KKV-plate har Tania Saleh samlet et knippe dikt av arabiske poeter.

– De lot seg ikke stoppe i sin visjon og livsoppgave, som var å skrive sant om situasjonen og regimet de levde under. Flere av diktene jeg har tatt med, er skrevet mens de satt fengslet. *Alle* poetene som er representert på plata ble fengslet. De lot ikke frykten, eller drømmen

meg

om et liv i frihet, komme i veien for det å skrive sant om frykt og urettferdighet, sier kvinnen som har vært aktiv på den regionale musikk- og kunstner-scenen siden 1990.

Burka-protest. På den siste innspillingen tar hun et kraftig oppgjør med det heldekkende plagget burka, som islamske kvinner i de arabiske landene er nødt til å bære. På en tegning inni platecoveret, fremstiller hun en mor og en datter med burka med gitter foran øynene.

– Burkaen er kvinneundertrykkende, og medfører dessuten et sosialt og sikkerhetsmessig problem. Det står heller ikke et ord om det i Koranen.

Utrygt. Mens hun er på besøk i Norge, kommer nyheten om

TANIA SALEH

◉ **Bor i Beirut i Libanoen. Gift, to sønner.**

◉ **Musiker, komponist og visuell kunstner.**

◉ **Aktiv på den uavhengige, arabiske musikkscenen siden 1990.**

◉ **Aktuell med albumet Intersection.**

◉ **Har gitt ut fem album, de to siste på Kirkelig Kulturverksted.**

at den tyrkiske artisten Ferhat Tunc, som også gir ut plater på KKV, står i fare for å få en fengselsstraff på fem år og åtte måneder for å ha fornærmet president Erdogan, og ytterligere seks års fengsel for å ha «drevet propaganda for en terrororganisasjon». Tania Saleh er også politisk tydelig i sin formidling.

– *Føler du deg utrygg i områdene hvor du, som politisk kulturarbeider, bor og ferdes?*

– Ingen steder er trygge, hverken London, Paris, Oslo eller Las Vegas. Libanon er nokså trygt, hvis man ikke setter seg opp mot presidenten eller religiøse ledere. I de arabiske landene er det verre: Der er risikoen for å bli hardt straffet for sine offentlige meninger stor. I Saudi Arabia kanskje også drept. Jeg vil uansett ikke la frykten styre meg, sier hun.

FENGSEL: Ferhat Tunc risikerer 12 års fengsel for sin kritikk av Tyrkias president og regime. Foto: Olav Solvang

Amnesty følger med

KLAR OVER FAREN: Amnesty International Norge er klar over de farefulle forholdene artister som Tania Saleh og Ferhat Tunc jobber under.

OLAV SOLVANG
olav.solvang@vl.no

– Selv om vi ikke har noe eget program rettet inn mot kunstnere og kulturarbeidere i deres region, følger vi med på

” **Selv om vi ikke har noe eget program rettet inn mot kunstnere og kulturarbeidere i deres region, følger vi med på hva som skjer med både dem og kollegaene deres.**

Jon Peder Egenæs, generalsekretær i Amnesty

– Det er forskjell på i hvilken grad vår stemme blir hørt i for eksempel de arabiske landene. Men at det kan være vanskelig å få gjennomslag i undertrykkende land, uten ytringsfrihet, og med et regime som gjerne er forankret i en religion, er ikke noe å legge skjul på. Det kompliserer arbeidet vårt når religionen brukes som et skalkeskjul for å forby for eksempel kunst, mens myndighetene lukker øynene, sier han.

Roser KKV. Generalsekretæren setter stor pris på arbeidet Kirkelig Kulturverksted gjør ved å gi artister og kunstnere fra denne regionen en scene, og en hjelp til å få eksponert seg.

– For flere er det omtrent umulig å få spilt inn plater, eller

hva som skjer med både dem og kollegaene deres, sier generalsekretær Jon Peder Egenæs.

Varslet om Tunc. Saken med Ferhat Tunc, som er bosatt i Tyrkia, har Amnesty i Norge fått mye informasjon om, blant annet fra Erik Hillestad i Kirkelig Kulturverksted.

– Tunc er ennå ikke fengslet, men vi har vært i kontakt med Amnestys kontorer i både London og Tyrkia, som allerede var informert. Nå får vi se hva som skjer med ham, før vi foretar oss noe mer, sier Egenæs.

Skalkeskjul. Egenæs sier de også følger med på kulturarbeidere, i likhet med andre mennesker, som blir forfulgt og trakassert der de bor og oppholder seg.

” **Det er forskjell på i hvilken grad vår stemme blir hørt i for eksempel de arabiske landene. Men at det kan være vanskelig å få gjennomslag i undertrykkende land, uten ytringsfrihet, er ikke noe å legge skjul på.**

Jon Peder Egenæs, generalsekretær i Amnesty

få presentert kunsten sin, i områdene hvor de bor. At Kirkelig kulturverksted også viser at de tar dem på alvor som kulturformidlere, tror jeg betyr mye for dem, sier Jon Peder Egenæs.